

Halk tarafından benimsenen bir iddiaya göre, kervansarayın yanında bulunan akarsu üzerindeki köprü'nün iki gözü arasında görülen kitâbe aslında Argrıt Hanı'na aittir. Halbuki çok silik durumda olduğundan güçlükle ve kısmen çözülebilen bu kitâbede 841 (1437-38) tarihinin okunabildiği ileri sürüldüğüne göre bu söylentinin doğru olamayacağı ni kabul etmek gerekir.

Çok harap durumda olan Argrıt Hanı'nın yapımında İlkçağ ve Bizans çağı yapılarından devşirilmiş taşlar kullanılmıştır. Han kendi haline terk edildikten sonra malzemesi sökülerek başka yerlere götürüldüğünden sanat özelliğini anlamaya imkân kalmamıştır. Hanlarda en süslü kısmı teşkil eden dış ve iç kapılar ise bütününüyle yok olmuştur. Kalan duvar parçaları ile temel izlerinden anlaşıldığı kadarı ile Argrıt Hanı üstü açık dikdörtgen bir avluyu takip eden, yine dikdörtgen biçimde bir kapalı mekândan meydana gelmişti. Bu mekân her bir dizide beşer tane olmak üzere iki sıra pâyeye ile uzunlamasına üç sahna bölünmüştü. Hanın içinde bir mescid yeri tesbit edilememiştir. İ. Hakkı Konyalı hanın dışında bir hamam kalıntısı görüldüğünü iddia etmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

VGMA, *Defter*, nr. 734, s. 133; Konyalı, *Akşehir*, s. 638; K. Erdmann, *Das Anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts*, Berlin 1961, s. 32-33, plân II, levha I, resim 2; Osman Turan, "Şemseddin Altın-Aba Vakfiyesi ve Hayatı", *TTK Belleten*, XI/42 (1947), s. 205, 207.

SEMÂVİ EYİCE

ARGUN

Türkler'de birçok hükümdar ve devlet adamının adı.

Argun esasen kemirgen sınıfından bir hayvan türüdür. Kâşgarlı'ya göre bu hayvanın boyu yarım arşın uzunluğunda olup duvar yarıklarındaki serçeleri avlardı. Yine aynı müellife göre argun koyuna saldırınca koyunun eti sararır, uyuyan insana saldırırsa o insan idrar tutukluğuna uğrardı (*Divânü Lûgati't-Türk Tercümesi*, I, 120). Bu hayvanın Türkiye Türkleri'nin gelincik dedikleri hayvan olması muhtemeldir.

Argun cesareti, enerjisi ve atılganlığı sebebiyle Türkler tarafından çocuklarına ad olarak konmuştur. Alparslan'ın oğullarından Arslan Argun bu adı ilk taşıyanlardan biridir. Anadolu Selçuklu Hüküm-

darı II. Kılıcarşan'ın (ö. 588/1192) Amasya hâkimi olan oğlunun da (Nizâmeddin Argun Şah) aynı adı taşıdığı bilinmektedir. XII. yüzyıldaki İran Selçukluları beylerinden Bâzdâr Yarınkuş'un oğlu Kazvin valisi Alp Argun ile son Selçuklu Hükümdarı II. Tuğrul'un emirlerinden Alp Argun (ö. 589/1193), bu adı taşıyanların en tanınmış olanlarıdır.

Moğollar devrinde "kaanlar" adına Horasan ile komşu yerleri idare eden Argun Aka ve IV. İlhanlı hükümdarı Argun Han da bu ad ile anılanların başında yer almaktadır.

Mısır ve Suriye'ye, hâkim olan Memlükler arasında Argun yaygın şahıs adlarından biri olarak görülür. Memlükler devrinde ve XIV. yüzyılda bu adı taşıyanların en ünlüleri Argun ed-Devâdâr, Argun el-Alâî (ö. 747/1347) ve Argun el-Kâmilî (ö. 758/1357) idi (Makrîzî, II, 972).

Timurlular'da da bu adı taşıyan beylere rastlanmaktadır. Bunların en ünlülerinden biri, Timur'un kumandanlarından Türkmen asıllı olduğu söylenen Argun Şah idi.

BİBLİYOGRAFYA :

Divânü lûgati't-Türk, I, 108; *Divânü Lûgati't-Türk Tercümesi*, I, 120; Clauson, *Dictionary*, s. 216; Nizâmüddîn-i Şâmî, *Zafernâme* (trc. Necati Lugal), Ankara 1987, s. 15, 24, 304; Makrîzî, *Kitâbü's-Sülûk*, II, 972; Şerefeddin Ali, *Zafernâme* (nşr. M. Abbâsî), Tahran 1336, I, 127, 167; II, 304, 419, 451, 483, 489.

FARUK SÜMER

ARGUN

(ö. 690/1291)

**İlhanlı hükümdarı
(1284-1291).**

Abaka'nın en büyük oğlu olan Argun İlhan 660 (1261-62) yılında (Tavuk yılı Aram ayının 25. günü) dünyaya geldi. Fakat Reşîdüddin'in bazı sözleri, 658 (1259-60) yılında doğmuş olabileceğine de ihtimal vermektedir. 1278 yılında Horasan'a gelen Abaka, ertesi yıl oğlu Argun'u Fars ve Kirman'ı yağmalamış olan Çağataylar'dan Neküderliler'in (Neküderiyan) üzerine gönderdi. Argun Neküderliler'i Sistan'a kadar takip edip orada kuşattıktan sonra bazı Çağatay şehzadelerini beraberinde alarak babasının yanına döndü. Abaka'nın 1282'de ölümü üzerine yeni bir han seçmek için Van gölünün kuzeyindeki Aladağ'da toplanan kurultaya o da katıldı ve Abaka'nın en büyük oğlu olduğu için hanlık tahtına

kendisinin seçilmesi gerektiğini bildirdi. Fakat kurultay büyük bir çoğunlukla amcalarından Ahmed'i han seçince Argun da onun hükümdarlığını tanımak zorunda kaldı.

Sultan Ahmed devlet işlerini annesi Kutı Hatun'a bırakıp vaktini, girmiş olduğu tarikatın şeyhleriyle konuşmak ve tarikatın âyinlerine katılmakla geçirmeye başlamıştı. Argun, Ahmed'in bu yaşayışını fırsat sayıp isyan ettiyse de yenilip esir alındı. Fakat Ahmed'in ve bilhassa ordusunun baş kumandanı Alinak Noyan'ın gafleti yüzünden durum bir gecede Argun lehine değişti. Alinak ve yanındakiler kolayca bertaraf edildikleri gibi Ahmed'in de yakalanıp ortadan kaldırılmasında herhangi bir güçlük çekilmedi (683/1284). Bunun üzerine toplanan kurultayda Argun han seçildi (altıncı ay tavuk yılı = Cemâziyelevvel 683/Ağustos 1284). Yeni hanın ilk işi, hayatını kurtaran ve kendisine hanlık tahtını sağlayan Celâyir Buka'ya geniş yetkiler tanıyarak onu bütün devlet işlerine bakmakla görevlendirmek oldu.

Argun Han'ın yaklaşık yedi buçuk yıl süren saltanatı iç olaylar bakımından oldukça hareketli geçti. Bu olaylardan ilki, Sâhib-i Divân Şemseddin Muhammed-i Cüveynî'nin Abaka Han'ı zehirlemekle itham edilerek öldürülmesidir (Ekim 1284). Bu olaydaki asıl sebep ise Cüveynî'nin yeniden sâhib-i divân olmasının Buka'yı endişelendirmesidir. Esasında değerli bir devlet adamı olan Şemseddin Muhammed-i Cüveynî, yatıştırıcı sözlerle Abaka'nın 1277'de Anadolu'da giriştiği katliamı durdurmaya muvaffak olmuştu. Cüveynî daha önce Sivas'ta, bugün Çifte Minareli Medrese denilen güzel bir eser de yaptırmıştı. Devletin idaresi kendisine verilmiş olan Buka da di-rayetli bir bey olup malî işlerden de anlıyor, Argun'a yakın beyler onu çok kışkıyorlardı. Bu yüzden fırsat buldukça mübalağalı, hatta aslı olmayan sözlerle hana karşı Buka'yı kötülüyorlardı. Buka da onlara yukarıdan bakıyor ve zaman zaman sertçe davranıyordu. Kardeşi Aruk ise Bağdat'ta, kaynaklara göre, "kırallar gibi" yaşıyor, tahsil edilen vergiyi devlet merkezine göndermiyordu. Argun bunu anlayınca Aruk'u azletti; has*larının (incü) idaresini de Buka'dan alıp yakın çevresinden Tuğaçar Noyan'a verdi. Ordunun merkez kolunun kumandanlığına da yine Buka'nın hasımlarından Konukbalı getirdi. Bunları haber alan Buka üzüntüden hastalandı. Hasımları

Argun Han devrinde basılmış bir gümüş sikkenin ön ve arka yüzü (İstanbul Arkeoloji Müzesi, Teşhir, nr. 2210)

onun için yalan yere hastalığını bahane ederek eve kapandığı şeklinde şikâyetle bulundular. Han bu sözlere inandı ve divan defterlerinin evinden alınmasını ve adamlarının da işlerinden çıkarılmalarını emretti. Hayatının tehlikeye girdiğini gören Buka şehzadelerden Çöşkâb'ı Argun'un yerine geçirmek istediye de Çöşkâb durumu hana bildirdi. Bunun üzerine İlhanlı Devleti'ni beş yıldan fazla bir zaman istediği şekilde idare eden Buka kolayca yakalanıp öldürüldü (Zilhicce 687/Ocak 1289). Daha sonra oğulları ile diğer yakınları ve taraftarları da aynı âkıbete uğradılar.

Buka'nın yerine, malî konuları çok iyi bildiğine Argun'u inandıran yahudi tabip Sa'düddevle getirildi. Sa'düddevle kısa zamanda İlhanlı maliyesini yoluna koydu, fakat kimseye iltimas etmediği için çok düşman kazandı. Argun ise vezirinin icraatından son derece memnundu.

Argun devrinde Fars'taki Salgurlu Atabegliği ortadan kaldırıldı. Son Salgurlu atabegi Melike Âbiş Hatun Tebriz yakınındaki Çerendâb'da vefat etti (1286). Anadolu'ya gelince, bu ülke de diğer yerler gibi iyi idare edilmedi. Yaptırdığı sayısız eserlerden dolayı "ebü'l-hayrât" diye anılan büyük Selçuklu devlet adamı Sâhib Ata da vefat edince (1288) memleket büsbütün sahipsiz kaldı. Ertesi yıl Tebriz'den gönderilen Fahreddîn-i Kazvîni'nin koyduğu ağır vergiler halkı büyük bir sıkıntıya düşürdü; hatta birçokları bu yüzden yurtlarını bırakıp başka yerlere gittiler. Fakat Fahreddîn-i Kazvîni yaptığı zulmün cezasını aynı yıl hayatı ile ödedi. Yine aynı yıl Anadolu'daki Moğol ordusu kumandanlığına tayin edilen Samagar Noyan, malî idaresinin başına Anadolu'lu Hoca Nâsireddin'i getirdi. O da icraatı ile halkın acılarını dindirdi.

Argun devri dış olaylar bakımından pek önemli sayılmaz. Onun saltanatında

akından başka hiçbir hadise vuku bulmadı. Bununla beraber Argun'un elçileri kendilerine karşı müttefik bulmak için boş yere Avrupa'yı dolaştılar. Ceyhun'u ve Kafkasya'daki Demirkapı'yı geçip İlhanlı ülkesine giren Çağatay ve Kıpçak Hanlığı'na mensup kuvvetler de sadece yağmacılık için gelmişlerdi.

Samimi bir Budist olan Argun bahşı* lara değer verip onları himaye ediyordu. Henüz otuz yaşlarında olduğu halde uzun yaşamak için Hindistanlı bir bahşının hazırladığı ilâci sekiz ay içtikten sonra Tebriz Kalesi'nde çilehaneye girmişti. Fakat oradan hasta çıktı; bir ara sağlığı düzeler gibi oldu ise de yeniden hastalandı ve bir daha iyileşemedi. Çünkü kendisine felç gelmişti. Kam* ların, hastalığın büyüden ileri geldiğini söylemeleri üzerine Toğançuk Hatun (Sultan Ahmed'in bir yakını) bu büyüü yapmakla itham edilip birçok kadınla birlikte su-

da boğuldu (1291). Diğer taraftan Argun'un iyileşmeyeceğini anlayan Tuğaçar, Koncukbal ve Togan gibi bazı noyanlar bir ittifak cephesi vücuda getirdiler. Bunlar ilk önce kendileri gibi hana yakın diğer bazı beyleri öldürdükten sonra vezir Sa'düddevle'nin ve onunla birlikte çalışan diğer bazı noyanların da hayatlarına son verdiler. Bu hadiseler üzerine "bolgak" çıktı, yani ortalık karıştı. Askerler mahalleleri yağmaladılar. Tam bu sırada da Argun Arrân'da öldü (7 Rebülevvel 690/10 Mart 1291). Bir sandık içine konulan cesedi, Moğol geleneğine uyularak Sultâniye'nin batısındaki Sûcâs dağına götürülüp orada gömüldü.

Argun'un başlangıçta babasının tahtını elde etmek için Ahmed ile giriştiği mücadele, onun devlet işleriyle yakından ilgileneceği ümidini vermişti. Fakat ümit gerçekleşmedi. Devlet işlerini Buka'ya, sonra da Sa'düddevle'ye bırakıp kendisi basit bir Moğol noyanı gibi kışlaktan yaylağa gidip geldi. Bu husus keyfî hareketlere, yetkilerin kötüye kullanılmasına ve töreye bağlılık fikrinin zayıflamasına sebep oldu. Sâhib-i Divân Cüveynî'nin Argun Han'ın haslarına katılan emlakının oğullarına iade edilmesi söz konusu olunca, mesele bunların hayatlarına son verilmek suretiyle halledildi. Argun'un dört oğlundan Gazan ve Harbende (Olcaytu Sultan Muhammed) daha sonra hanlık tahtına geçtiler. Argun

Argun Han devrinde basılmış bir altın ve bir gümüş sikke (Yapı ve Kredi Bankası koleksiyonu, nr. 10399, 10432)

Tebriz'e çok yakın bir yerde Arguniye adlı bir şehir kurmaya girişmişse de ölümü üzerine bu teşebbüs sonuçsuz kalmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Muhammed Mübârek, *Meskûkât-ı Kadîme-i İslâmiyye*, İstanbul 1318, s. 31-32; S. C. Tabâtabâi, *Resmü'l-hattî Uygûrt ve Seyrt der Sikke-şinâsi*, Tebriz 1351 hş., III, 38-43; Ebû'l-Ferrec, *Tarih*, s. 613-638, 639; Reşidüddin, *Câmi'u't-tevârih* (nşr. K. Jahn), Gravenhage 1957, s. 49-58, 60-81; a.e., (nşr. A. A. Alizâde), Bakü 1958, s. 165, 195-228; Aksarâyî, *Ravzâtü's-şafâ'*; *Moğollar Zamanında Türkiye Selçukluları Tarihi* (nşr. Osman Turan), Ankara 1944, s. 148-158; İbnü'l-Fuvatî, *el-Havâdisü'l-câmi'a* (nşr. Mustafa Cevâd), Bağdad 1351, s. 435-467; Vassâf, *Tarih*, Bombay 1269/1853, s. 122-143, 219-247; Hamdullah Müstevfi, *Târîh-i Güzide* (nşr. Abdülhüseyn-i Nevâî), Tahrân 1336-39 hş., s. 593-600; Makrizî, *Kitâbü's-Sülûk* (nşr. M. M. Ziâde), Kahire 1939, I, 711, 722, 775, 776; Rızâ Kulu Han, *Ravzâtü's-şafâ-yı Nâşirî*, Tahrân 1338-39, IX, 480; Mîrhând, *Ravzâtü's-şafâ'*, Leknev 1952, s. 114-122; *Anonim Selçuknâme* (trc. F. N. Uzluk), Ankara 1952, s. 72-83; Muhyiddin b. Abdüzzâhir, *Teşrifü'l-eyyâm ve'l-üştür* (nşr. M. Kâmil), Kahire 1960, s. 4, 48, 61, 63-66, 68, 82; R. Grousset, *L'Empire des steppes*, Paris 1948, s. 446-451; B. Spuler, *İran Moğolları* (trc. Cemal Köprülü), Ankara 1957, s. 89-98, 252-253; W. Barthold, "Argun", *IA*, I, 560-561; P. Jackson, "Argün Khan", *Elr.*, II, 402-404.

FARUK SÜMER

ARGUN

XVI. yüzyılda
Sind bölgesinde hüküm süren
bir Türk hânedanı.

Hânedanın kurucusu, Horasan Hükümdarı Hüseyin Baykara tarafından XV. yüzyıl sonlarında Kandeher valiliğine tayin edilmiş olan Zünnün Argun Bey'dir. Zünnün Kandeher'da bulunduğu sırada bağımsızlığını ilân etmek için bazı teşebbüslerde bulunmuş ve 1479'da Belücistan'ın Pişin, Şâl ve Mustang gibi dağlık yörelerini ele geçirmiştir. İki oğlu Şah Şücâ' Bey ile Muhammed Mukîm Han da Belücistan'ın bir kısmını ele geçirerek (1485) bağımsız bir devlet kurmaları için çalıştılar. Zünnün'un, Özbek Hanı Şeybânî Han'ın Horasan'ı işgal ettiği sırada yapılan bir savaşta ölümü üzerine (1507) yerine geçen oğlu Şah Şücâ', Kandeher'da tutunabilmek için Şeybânîler'in hâkimiyetini tanımak zorunda kaldı. Şeybânî Han'ın ölümü (1510) Argunlar'a Özbek nüfuzundan kurtulma fırsatı verdi. Ancak bu defa da hem Bâbü'r'ün hem de Safevî Hükümdarı Şah İsmâil'in tehditlerine hedef oldu. Şah Şücâ' her iki

devletin de başka meselelerle uğraşmasından faydalanarak Semmâ Hükümdarı Câm Firûz'un ordusunu mağlûp etti ve Güney Sind'in merkezi Tatta'yı yağmaladı. Sonunda taraflar arasında bir anlaşmaya varıldı. Ancak bir süre sonra Câm Firûz'un yapılan anlaşmayı tanıması üzerine bölgeye ikinci bir sefer düzenledi ve böylece Argun hânedanı Sind'e tam olarak yerleşmiş oldu. Bâbürlüler 1522'de Kandeher'ı zaptedince Şah Şücâ' İndüs kıyısındaki Bakkar'ı başşehir yaptı. Şah Şücâ' Bey'in ölümü üzerine (1524) yerine, daha önce Bâbü'r'ün yanına kaçmış olan oğlu Hüseyin Şah Argun geçti ve hutbeyi Bâbü'r adına okutarak bağlılığını bildirdi. Ardından Mültan bölgesine hücum etti ve uzun süren bir kuşatmadan sonra Mültan'ı ele geçirdi (1526). Ancak Argunlar'ın buradaki hâkimiyetleri çok kısa sürdü. Bâbürlü Hümâyün ile Delhi Sultanı Şirşah arasındaki mücadele Argunlar'ı da etkiledi. Şirşah karşısında mağlûp olan Hümâyün Sind'e sığındı. Fakat Hüseyin Şah Argun Şirşah'tan çekindiği için onun yardım teklifini kabul etmedi. Hümâyün daha sonra Sind'e saldırıp Sihvân'ı kuşattı; ancak Hüseyin Şah Argun'un başarılı müdafaası ve Hümâyün'un yeğeni Yâdgâr Nâsir ile çok sayıda askerini muhasaradan vazgeçirmesi sebebiyle başarılı olmadı ve kuşatmayı kaldırıp Cûn'a hareket etti. Yaklaşık dokuz ay kadar burada kalan Hümâyün, Hüseyin Şah Argun'a karşı istikrarsız bir politika takip etti. Bir müddet sonra da Hüseyin Şah'ın temin ettiği devalerle Kandeher'a doğru yola çıktı (1543).

Hüseyin Şah Argun'un son yıllarında muvazenesini kaybetmesi üzerine ileri gelen devlet adamları onu tahttan indirip yerine Mirza Muhammed İsâ Tarhan'ı hükümdar seçtiler (1554). Hüseyin Şah Argun ertesini yıl çocuksuz olarak ölünce Argun hânedanı sona ermiş oldu (1555). Aynı aileye mensup olan Argun Tarhan hânedanı ise 1555-1591 yılları arasında hâkimiyetini sürdürdü. Bu dönemde Muhammed İsâ Tarhan ile Sultan Mahmud Gökeltaş arasındaki mücadele Sind bölgesinin ikiye ayrılmasına yol açtı. Merkezi Tatta olan Aşağı Sind Muhammed İsâ'nın, merkezi Bakkar olan Yukarı Sind ise Sultan Mahmud Gökeltaş'ın idaresine geçti. Ancak Ekber Şah 1573'te Yukarı Sind'i, 1591'de de Aşağı Sind'i ele geçirerek burayı Hint-Türk İmparatorluğu topraklarına kattı.

BİBLİYOGRAFYA :

Babur, *Vekayi* (trc. ve nşr. Reşit Rahmeti Arat), Ankara 1946, I-II, 33-34, 44, 60, 131, 168, 172, 179, 188-189, 204-206, 211-212, 226-227, 234; Gülbeden Begüm, *Hümâyün-nâme* (trc. Abdürrebab Yelgar-Eymen Manyas), Ankara 1987, s. 170-184, 211; Seydi Ali Reis, *Mir'âtü'l-memâlik*, İstanbul 1313, s. 36 vd.; Muhammed Ma'sûm Bhakkarî, *Târîh-i Ma'sûmî*, Poona 1938, III, 117-120, 126-127, 141-197; Nizâmeddin Ahmed, *Tabakât-ı Ekberî*, Calcutta 1927-35, III, 520, 541-544; 'Abdu-l-qâdir al-Badâonî, *Muntakhabu-t-tawârikh* (trc. G. S. A. Ranking v.dğr.), Delhi 1986, I, 559-562, 566-567, 580; Firişte, *Gülşen-i İbrâhimî*, Lucknow 1281, II, 321-322; W. Erskine, *A History of India Under the First Two Sovereigns of the House of Taimur-Baber and Humayun*, London 1854; a.mlf., *A History of India Under Babur, Delhi* 1974, s. 334 vd., 357 vd., ayrıca bk. İndeks; Mirza Kalichbeg Fredunbeg, *A History of Sind*, Karaçi 1902, II, 67-68, 71-93; Zambaur, *Manuel*, s. 291; Bayur, *Hindistan Tarihi*, II, 13-14, 27, 48, 50-52; M. H. Siddiqi, "Humayun in Sind", *Sind Through the Centuries*, Delhi 1981, s. 159-160; M. Longworth Dames, "Argun", *IA*, I, 561-563; T. W. Haig, "Sind", *IA*, X, 677; C. Collin Davies, "Arghûn", *EI²* (İng.), I, 627-628; S. Digby, "Humâyün", *EI²* (İng.), III, 575-577; A. S. Bazmee Ansari, "Husayn Shâh Arghûn", *EI²* (İng.), III, 632-633.

ABDÜLKERİM ÖZAYDIN

ARIK, Remzi Oğuz

(1899-1954)

Türk fikir ve ilim adamı, arkeolog.

Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Kabaktepe köyünde doğdu. Babası, Feke Sandık emini Mehmed Ferid Bey'dir. İlk öğrenimine Kozan'da mahalle mektebinde başladı. On yaşında iken Selânik'e ablasının yanına gitti ve eğitimini orada Yâdigâr-ı Terakkî Mektebi'nde sürdürdü; bir süre de İşkodra'da bulunan ağabeyinin yanında kaldı. Balkan Savaşı'ndan sonra 1913'te İstanbul'a gelerek Mercan İdâdisi'ne kaydoldu ve bu arada ailesini geçindirebilmek için bakkallık yaptı. Daha sonra parasız yatılı olarak İzmir Sultânîsi'nde tahsilini sürdüren R. Oğuz, tekrar İstanbul'a dönerek İstanbul Muallim Mektebi'nden mezun oldu.

I. Dünya Savaşı'na gönüllü ihtiyat zabiti olarak katıldı ve yaralandı. Savaştan sonra İstanbul'da Dârüleytam'da öğretmenlik, Adana'da Zafer-i Millî Numûne Mektebi'nde müdürlük, Galatasaray Lisesi'nde de Türkçe öğretmenliği yaptı. İstanbul'da bulunduğu sırada Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. 1926'da arkeoloji ve sanat tarihi konularında ihtisas yapmak üzere Fransa'ya gönderildi. 1931'de Türkiye'ye döndüğünde İ-